

دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مراغه
بیمارستان شهید دکتر بهشتی

هپاتیت

انواع هپاتیت، راه انتقال و پیشگیری از آن

تهیه و تنظیم: کارشناس کنترل عفونت
پاییز ۱۳۹۲

هپاتیت چیست؟

کلمه هپاتیت (Hepatitis) به معنای التهاب کبد است. کبد عضوی حیاتی است و عملکرد نامطلوب آن می‌تواند منجر به بیماری شدید و حتی مرگ شود. بسیاری از عوامل (از جمله داروها) می‌توانند این التهاب را ایجاد کنند اما به طور کلی، شایع‌ترین علت ایجاد هپاتیت در سراسر دنیا، «ویروس‌ها» هستند. هپاتیت یک بیماری عفونی شایع است که میلیون‌ها نفر در سراسر جهان به آن آلوده شده‌اند. هپاتیت ویروسی بدنال ویروس‌ها A, B, C, D, E ایجاد می‌شود. طبق تعریف، اگر هپاتیت کمتر از ۶ ماه طول بکشد آن را «هپاتیت حاد» و اگر بیشتر از آن به طول بیانجامد آن را «هپاتیت مزمن» می‌گویند.

علائم بیماری هپاتیت:

علائم اولیه هپاتیت حاد ویروسی عبارتند از: احساس ناراحتی، خستگی، بی‌اشتهایی، تهوع، استفراغ، درد عضلانی، سردرد و یک تب خفیف. حتی گاهی این بیماری در ابتدا خود را با علائم سرماخوردگی نشان می‌دهد. افراد سیگاری مبتلا به هپاتیت حاد غالباً نسبت به سیگار تنفر پیدا می‌کنند. بعد از این دوره چند روزه «یرقان» یا «زردی» ایجاد می‌شود.

معمولاً همزمان با ایجاد زردی، حال عمومی بیمار بهبود یافته و حتی تب او قطع می‌شود. اما در واقع بیماری بهبود نیافته، بلکه عوارض آن آشکار می‌شود.

علائم هپاتیت مزمن

- سستی خفیف تا شدید
- کاهش اشتها
- تهوع و استفراغ
- دردناک بودن قسمت فوقانی و راست شکم (زیردنده‌ها)
- تب
- درد در ناحیه مفاصل

تشخیص بیماری: از روش‌های تشخیصی خاصی

جهت تعیین شدت آسیب کبدی استفاده می‌شود که شامل آزمایش نمونه خون و سونوگرافی است. نمونه برداری کبدی (بیوپسی کبد) دقیق‌ترین روش تشخیصی است و یا از طریق علائمی نظیر: خستگی، دردشکم، بی‌اشتهایی، تهوع و استفراغ متناوب و زردی نیز تا حدودی امکان تشخیص وجود دارد.

هیپاتیت‌ها چه فرقی با هم دارند؟

در بسیاری از مواد، ممکن است ابتلا به هیپاتیت با ایجاد زردی همراه نباشد. به این ترتیب شخص ممکن است هیچ‌گاه متوجه بیماری خود نشود. در واقع، آنچه هیپاتیت را به یک بیماری خطرناک تبدیل می‌کند، دو عارضه‌ای است که ممکن است برای هر بیماری پیش بیاید:

۱- هیپاتیت حاد ویروسی (هیپاتیت برق‌آسا): یک درصد از بیماران مبتلا به هیپاتیت حاد ویروسی به طور ناگهانی و در عرض چند روز، در واقع کبد خود را از دست می‌دهند. این آسیب، غیرقابل برگشت است و در این حالت، بیمار نیاز به پیوند کبد خواهد داشت.

۲- هیپاتیت مزمن: غیر از هیپاتیت A که تقریباً در هیچ موردی به صورت مزمن در نمی‌آید، سایر انواع هیپاتیت‌ها می‌توانند مزمن شوند. سرانجام هیپاتیت مزمن، نارسایی کبد است و مثل هیپاتیت حاد، تقریباً هیچ درمان قطعی برای آن وجود ندارد. گذشته از این، بعضی مبتلایان به هیپاتیت، اگر چه ظاهراً بهبود می‌یابند اما به صورت «ناقل مزمن» درمی‌آیند. این افراد، خود مشکلی ندارند اما آلوده کننده جامعه و اطرافیان به حساب می‌آیند.

هیپاتیت مزمن تقریباً در پنج درصد از مبتلایان به هیپاتیت B ایجاد می‌شود. اما این عارضه بیش از ۴۰٪ مبتلایان به هیپاتیت C مشاهده می‌شود. ضمن این که آلودگی به ویروس هیپاتیت C، احتمال مبتلا شدن به سرطان کبد را هم افزایش می‌دهد. به این ترتیب باید گفت هیپاتیت C خطرناک‌ترین نوع هیپاتیت است.

راه انتقال:

از بین انواع هیپاتیت‌های ویروسی شناخته شده هیپاتیت نوع A و E از طریق آب و غذای آلوده منتقل می‌شوند. راه‌های عمده سرایت سایر انواع هیپاتیت عبارتند از:

- خون و فرآورده‌های خون آلوده: ویروس هیپاتیت در ادرار، مدفوع، صفرا، عرق، بزاق، مایع منی، خون، شیر، ترشحات دستگاه تناسلی و .. وجود دارد. اما تنها از طریق خون و سرم، بزاق، ترشحات دستگاه تناسلی انتقال صورت می‌گیرد.

- آسیب‌های ناشی از سوزن و سوراخ شدن پوست: استفاده از سرنگ و سوزن مشترک به خصوص در معتادین تزریقی مواد مخدر، ابزار آلوده در دندانپزشکی، جراحی دیالیز، آندوسکوپی ... و هم-چنین خالکوبی، طب‌سوزنی، سوراخ کردن گوش، ختنه، تاتو و ... با وسایل مشترک و آلوده می‌تواند

باعث انتقال گردد.

- تماس جنسی با فرد آلوده: ویروس در ترشحات زنانه و مردانه (منی) وجود دارد و می‌تواند از طریق تماس جنسی محافظت نشده (بدون کاندوم) بطرف مقابل انتقال یابد.

- سایر راههای انتقال هیپاتیت: ویروس هیپاتیت می‌تواند به مدت ۷ تا ۱۰ روز روی سطوح باقی بماند لذا وسایل مشترک مانند: مسواک، ظروف غذاخوری و ... می‌تواند تا حدودی در انتقال عفونت نقش داشته باشد ولی نقش آن زیاد نخواهد بود و عفونت از سه راه اصلی که قبلاً ذکر شد، انتقال می‌یابد.

شایع‌ترین راه انتقال هیپاتیت B, C سرنگ آلوده می‌باشد.

شایع‌ترین راه انتقال هیپاتیت C، تزریق خون آلوده است و تا قبل از این که خون‌های اهدایی از نظر آلودگی به هیپاتیت C غربالگری شوند، افراد بسیاری از این طریق به هیپاتیت C مبتلا می‌شدند.

اگرچه امروزه در همه جای دنیا، خون‌ها را از نظر آلودگی به ویروس‌های هیپاتیت نوع B, C و همین‌طور

جدول انواع هپاتیت و راه‌های پیشگیری و انتقال

نوع هپاتیت وضعیت بیماری	نحوه انتقال	دوره کمون	هپاتیت مزمن	ناقل مزمن	پیشگیری
هپاتیت A	آب و غذای آلوده	۲ تا ۶ هفته	وجود ندارد	وجود ندارد	رعایت بهداشت
هپاتیت B	تماس جنسی، خون، تزریق آلوده و ...	۱ تا ۶ ماه	وجود دارد	وجود دارد	رعایت بهداشت و واکسیناسیون
هپاتیت C	مثل هپاتیت B	۵ تا ۱۰ هفته	وجود دارد		رعایت بهداشت
هپاتیت D	مثل هپاتیت B	مثل هپاتیت B	وجود دارد	وجود ندارد	رعایت بهداشت و واکسیناسیون بر علیه هپاتیت B
هپاتیت E	مثل هپاتیت A	۲ تا ۹ هفته	وجود ندارد	وجود ندارد	رعایت بهداشت

با مراجعه به آدرس‌های زیر به اطلاعات بیشتری در مورد این بیماری دست خواهید یافت

<http://www.cdc.gov/>

<http://www.hepnet.com/>

<http://www.hepfi.org/>

HIV (ویروس ایدز) آزمایش می‌کنند، اما نباید فراموش کرد که هپاتیت فقط از طریق تزریق خون یا فرآورده‌های خونی منتقل نمی‌شود. بلکه تمام مایعات بدن یک فرد مبتلا به هپاتیت آلوده است و تماس با این مایعات می‌تواند به راحتی هر فردی را مبتلا کند.

آیا می‌دانید در سطح جهان هپاتیت‌های ویروسی یکی از ۵ عامل عفونی مرگ زودرس انسان می‌باشد و هر سال حداقل یک میلیون نفر در اثر ابتلا به آن می‌میرند.

راه‌های پیشگیری:

آسانترین راه پیشگیری از بیماری هپاتیت رعایت نکات بهداشتی و در مورد هپاتیت B علاوه بر آن واکسیناسیون به موقع کودکان بر علیه بیماری است. فراموش نکنیم که فعلاً تنها راه پیشگیری از هپاتیت نوع C، «مراقبت‌های رفتاری» است.

در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر در زمینه نحوه واکسیناسیون اطرافیان بیماران و ناقلین هپاتیت می‌توانید به نزدیکترین مرکز بهداشتی درمانی محل خود مراجعه نمائید.